

Psychologička Bačíková: Deti nič nezmeškajú, ak nebudú mať extrémne veľa krúžkov a rozvíjajú sa samy	2
Online, dennikn.sk, 18. 11. 2024, 7:55	
Konferencia Osobnosť a región na Slovensku v obdobiach neslobody	8
Online, vhu.sk, 18. 11. 2024, 13:30	
Kam za kultúrou – program od 19. do 25. novembra	10
Online, eastmag.sk, 18. 11. 2024, 14:13	

Psychologička Bačíková: Deti nič nezmeškajú, ak nebudú mať extrémne veľa krúžkov a rozvíjajú sa samy [🔗](#)

📅 18. 11. 2024, 7:55, Zdroj: [dennikn.sk](#) [🔗](#), Vydavateľ: N Press, s.r.o., Autor: Otakar Horák, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 221 641 GRP: 4,93 OTS: 0,05 AVE: 1324 EUR

Psychologička Bačíková: Deti nič nezmeškajú, ak nebudú mať extrémne veľa krúžkov a rozvíjajú sa samy

Nuda a voľná hra sú základ pre zdravý vývin dieťaťa, vraví v rozhovore psychologička Mária Bačíková z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

Denník N sa s ňou rozprával o intenzívnom rodičovstve a jeho vplyve na predškolákov a tínedžerov. Tínedžerom podľa nej prekáža, že ich rodičia nenechajú robiť veci samých a do všetkého sa príliš starajú. „Jedna 14-ročná žiačka nám povedala: ‚Niekedy sa potrebujem sama rozhodnúť, možno sa aj pomýliť. Ale tak to má byť.‘ Hovorila o potrebe vlastného rozhodnutia: možno bude zlé, ale bude jej.“

Psychologička vraví, že intenzívne rodičovstvo negatívne vplyva aj na učiteľov: „Veľmi často sa stáva, že rodičia kontaktujú učiteľov vo večerných hodinách mimo pracovného času. Svojim deťom zametajú cestičku a snažia sa im vyjednať lepšie známky.“ Rizikovou skupinou sú podľa nej aj rodičia, ktorým hrozí vyhorenie.

V rozhovore sme sa pýtali aj na to:

ako pomôcť rodičom, aby ich výchova nebola príliš intenzívna a rozvoj svojich detí nebrzdili, ale podporovali ho;

koľko stredoškôľakov na Slovensku uvádza, že majú kontrolujúcich rodičov, a ako sme na tom v porovnaní s inými krajinami;

či dieťa pochopí, ak mu povieme, že na Vianoce dostane iba jednu hračku.

Prečítajte si tiež

Po helikoptérových rodičoch nastúpili kosačkoví. Likvidujú akékoľvek prekážky, ktoré ich deťom kladie život

Náš 4-ročný syn má v rámci škôlky tri pol- až trištvrtehodinové krúžky štyri dni v týždni – tanečný, divadelný a angličtinu. Má toho príliš, preháňame to?

Nedá sa to zovšeobecniť. Každé dieťa je individuálne a má iné potreby. To isté rodič. Pokiaľ dieťa chodí na krúžky, pretože chce a bavia ho alebo mu kamarát povedal, že sú skvelé, takže do nich chce chodiť, je to úplne v poriadku. Možný problém by som videla skôr v motivácii rodičov, prečo chcú, aby dieťa chodilo na krúžky. Uspokojujú potreby dieťaťa alebo svoje? Problém nastáva, ak rodičia nútia dieťa do krúžkov, pretože ich motivuje strach, že niečo zmešká.

Kedy to rodičia prehávajú a rodičovstvo sa stáva intenzívnym?

Presná hranica neexistuje. Je to veľmi individuálne a záleží na potrebách detí a rodičov. Nedá sa povedať, že tri krúžky sú málo a štyri sú už veľa alebo že chystať 16-ročnému dieťaťu desiatu je ešte v poriadku, ale chystať mu veci na tréning už nie. Za hranicu možno považovať to, či [lock]rodič svojím správaním uspokojuje potreby dieťaťa alebo svoje. Potrebnami dieťaťa sa nemyslí nový mobil alebo to, že ho treba odviezť na krúžok, lebo nestíha. Na mysli mám hlboké psychologické potreby.

Existuje psychologická teória, podľa ktorej má človek v každom veku tri základné psychologické potreby: vzťahu, kompetencie a autonómie. Pre zdravý vývin je kľúčové uspokojenie každej z nich. Ak by na to rodičia išli cez tieto potreby, potom je hranica tam, či správanie rodiča pomáha uspokojovať tieto potreby dieťaťa alebo nie.

Uspokojenie potreby kompetencie znamená cítiť, že zvládam výzvy, s ktorými sa v živote stretávam. Dieťa sa cíti kompetentné, že fungovanie vo svete zvládne. Potreba autonómie je vnútorný pocit, že človek je strojom svojho sveta a to, čo robí, vychádza z neho – a nie z vonkajších tlakov. Intenzívne rodičovstvo väčšinou bráni tomu, aby tieto potreby boli uspokojené.

Intenzívne rodičovstvo: je spôsob výchovy, pri ktorom rodič investuje do dieťaťa veľmi veľa času, emócií, pozornosti, energie a peňazí a zároveň sa vývinovo neprimerane angažuje v jeho živote. K známym pojmom, ktoré sa s ním spájajú, patrí helikoptérová či tigrida výchova, ale v odbornej literatúre sa hovorí najmä o nadmernej kontrole, nadmernom ochraňovaní či nadmernej zapojenosti.

Syna sa pýtame, čo na krúžkoch robia a či sa mu na nich páči. Je toto spôsob, ako zistiť, či toho nemá veľa? Dokáže predškolák tieto veci vyjadriť?

Je na rodičoch, aby sa naučili vyzrozumieť, či sa dieťa teší na krúžky: z toho, ako sa správa, alebo z toho, s akým nadšením rozpráva o krúžku, keď ide domov. To, či dieťa dokáže tieto veci verbalizovať, záleží na jeho schopnostiach aj od toho, ako rodičia komunikujú s dieťaťom a učia ho hovoriť o svojich pocitoch. Ale každé dieťa by malo vedieť vyjadriť, či je na krúžku spokojné alebo nie.

Odkedy sa v spoločnosti pozoruje intenzívne rodičovstvo?

V individuálnych prípadoch sa vyskytovalo vždy. Intenzívne rodičovstvo sa veľmi často vyskytuje u úzkostných rodičov. Ak sú rodičia perfekcionistickí a sú úzkostnejší, existuje zvýšená pravdepodobnosť, že sa do života detí budú zapájať nadmerne.

To, čo sa v ostatných rokoch mení, je vnímaná spoločenská situácia a vnímaný tlak okolia. V rodičoch sa vytvára pocit, že keď nebudú veľmi intenzívne zapojení v živote dieťaťa, niečo zmeškajú oni alebo ich dieťa. Hovoria: „Ak dieťa nebude chodiť na krúžky, niečo zmešká.“ Alebo: „Ak mu nepôjdem vybaviť lepšiu známku, nedostane sa na strednú či vysokú školu.“ Alebo: „Ak mu nebudem kontrolovať veci, či ich má zbalené, zmešká tréning.“

Čo povedať rodičovi, ktorý má pocit, že ak takto nebude uvažovať, jeho dieťa bude v nevýhode?

Všetko závisí od toho, čo dieťaťu vyhovuje. Ak dieťa zvláda množstvo krúžkov, rodičia sú sami „akční“ a v rámci rodinnej dynamiky to všetkým vyhovuje, je to v poriadku. Ale ak to dieťa nezvláda, rodič by mal spozornieť. Veľa výskumov už dlhé roky ukazuje, že deti nič nezmeškajú, ak nebudú mať extrémne veľa krúžkov a rozvíjajú sa samy. Skôr naopak.

Na krúžkoch u predškolákov teda nejako špeciálne nezáleží?

V tomto veku nie. V roku 2015 vyšiel výskum zo Spojených štátov, v ktorom autori porovnávali vývin detí [vo veku 2 až 5 rokov], ktoré navštevovali alebo nenavštevovali formalizované krúžky. Zistilo sa, že medzi nimi neexistoval žiaden rozdiel, či v kognitívnom alebo fyzickom vývine.

Dieťa môže tráviť na krúžku príjemný čas, môže sa mu v ňom páčiť. Ale zdá sa, že to nemá nejaký špeciálny pozitívny vplyv na jeho ďalší vývin. Mnoho rodičov sa bojí, že dieťa niečo zmešká a na krúžky ho dávajú aj za cenu toho, že to nezvládajú finančne alebo časovo. Boja sa, že ak na ne nebude chodiť, za rovesníkmi bude pozadu. Dobrá správa je, že pravdepodobne nebude.

Voľná hra uspokojuje potrebu autonómie aj kompetencie dieťaťa, vraví Mária Bačíková. Ilustračné foto – La-Rel Easter/unsplash.com

V čom je pridaná hodnota voľnej hry?

Krúžky sú štruktúrovaná aktivita. Rozvíjajú jednu oblasť, na ktorú sú zamerané. Ale deti, najmä v ranom veku, potrebujú rozvíjať rôzne oblasti. Voľná hra je spojená so silnou vnútornou motiváciou. Ak sa dieťa hrá, pretože sa chce hrať, vychádza to z neho. Dieťa si uspokojuje už spomenutú potrebu autonómie aj potrebu kompetencie.

Voľná hra býva obvykle omnoho komplexnejšia. Dieťa si ju musí vymyslieť, naplánovať a musí jej venovať rôzne aspekty pozornosti. Dieťa má väčší priestor na to, aby vyjadrilo svoje emócie a samostatne sa rozhodlo, ako bude tráviť svoj čas.

A čo spoločná hra, či už s rodičmi, súrodencami alebo vrstovníkmi? Nie je užitočná v tom, že dieťa sa na nej učí napríklad spolupráci?

Určite. Spoločne strávený čas je dôležitý a je fajn, ak sa podarí nájsť spoločnú aktivitu, ktorá prináša radosť deťom aj rodičom. Dieťa sa učí spolupráci a zároveň si buduje vzťah s rodičmi. Spoločnou hrou nemusí byť len hra s legom alebo s bábikami, ale akýkoľvek príjemne strávený spoločný čas.

Aké negatívne dôsledky má intenzívne rodičovstvo na deti v predškolskom veku?

V tomto veku ešte nie sú také vážne. Väčšina výskumov ukazuje, že intenzívne rodičovstvo nemá na takéto deti zásadný negatívny vplyv. Väčší vplyv má na rodičov. Takéto deti ešte nemajú takú intenzívnu potrebu fungovať samostatne, takže intenzívne rodičovstvo zvyčajne zvládajú. Výrazne negatívne vplyvy začína mať až vo vyššom veku.

Prečítajte si tiež

Ak sa rodičia snažia byť perfektní, môžu vyhorieť, hovorí psychologička, ktorá presadzuje uvoľnené rodičovstvo

Keď hovoríte o negatívnom vplyve na rodičov, znamená to, že im hrozí vyhorenie? Kladú na seba také vysoké nároky, že to po nejakom čase prestanú zvládať?

Áno, veľmi často dochádza k vyhoreniu týchto rodičov. Tlaky, ktoré na seba vytvárajú, sú veľké a skôr či neskôr ich nedokážu zvládnuť. Takto sa nedá fungovať dlhodobo. Rodičov ohrozuje aj stres. Vyhorenie a stres rodičov sa môžu negatívne preniesť aj na deti, pretože rodič už nie je taký vnímavý a dostatočne nereaguje na potreby dieťaťa. Často to vedie k tomu, že rodič svoje správanie ešte sprísni alebo sa, naopak, vzdá a dieťaťu nevenuje toľko kontroly a pozornosti, koľko je primerané.

Rodičov, ktorí pristupujú k výchove detí intenzívne, ohrozuje vyhorenie aj stres. Ilustračné foto – Fotolia

Niektorí rodičia majú potrebu dieťa neustále zamestnávať, aby malo stále nejakú aktivitu. Je pre dieťa dôležitá aj nuda a oddych?

Už desaťročia sa psychológovia zhodujú, že nuda a voľná hra sú základom pre zdravý vývin dieťaťa.

Sociálny antropológ Martin Kanovský nám povedal, že „ak by dnes dieťa prišlo [domov] s rozbitým kolenom, je to pomaly kozmická záležitosť. To je problém, lebo deti nemajú možnosť naraziť na sociálne limity. Ich veľmi citlivý systém učenia sa je ustavične preťažený úzkostlivou starostlivosťou dospelých“. Na druhej strane, keď sa pozriem z okna, vidím tam štvorprúdovku plnú áut a ruch mesta. Ako upokojiť úzkostnejších rodičov, ktorí majú obavy, že ich dieťaťu sa môže stať niečo zlé?

Rodičia by mali učiť žiť deti vo svete, aký je. Každý rodič, ktorý rozváža deti na krúžky, vie, že je to časovo veľmi náročné. Ak na krúžok ide MHD, dieťa, ktoré má povedzme 10 rokov, možno naučiť, aby jazdilo autobusom. Najprv pôjdeme spolu. Dvakrát, možno trikrát. Všetko mu vysvetlím a naučím ho, aké situácie môžu nastať. Ak je dieťa väčšie, má telefón a môže zavolať, ak by nastal problém. Keď si cestu viackrát prejdeme, dieťa získa sebaistotu. Najprv bude možno v strese, ale časom si zvykne. V sprievode rodiča pripravujeme dieťa na postupné osamostatňovanie sa.

Aké negatívne dôsledky má intenzívne rodičovstvo na tínedžerov?

Nadmerné ochranárstvo, čo je jeden aspekt intenzívneho rodičovstva, býva najčastejšie zdrojom úzkosti. Pri nadmernom ochranárstve sa rodičia príliš boja o dieťa, veku neprimerane.

Ako sa to prejavuje?

Deti sa boja púšťať do nových vecí, boja sa zlyhať alebo sa boja nešpecifikovaných ohrození v prostredí.

Dosahujú tínedžeri s „tigrími rodičmi“ horší akademický výkon?

Intenzívne rodičovstvo má dve základné podoby. Prvá podoba je nadmerné ochraňovanie a druhá je nadmerný tlak. Pri akademickom výkone veľa rodičov tlačí na dieťa, lebo chcú, aby niečo dosiahlo a v budúcnosti bolo úspešné. Ale veľmi často to deťom spôsobuje úzkosť. Začnú mať pocit, že nevládajú tlak a nedosahujú na méty, ktoré im rodičia stanovili. Podľa výskumov to ich akademický výkon paradoxne znižuje. Ak by rodičia menej tlačili na deti, možno by školu zvládali lepšie.

Prečítajte si tiež

Deti helikoptérových rodičov, ktorí to so starostlivosťou preháňajú, sa majú horšie

Prečo mladý človek potrebuje priestor pre samostatné rozhodovanie?

Každý človek v každom veku potrebuje priestor na samostatné rozhodovanie. Ale v dospievaní je to veľmi intenzívne. Čím je človek starší, tým viac potrebuje mať pocit, že to, ako žije, je výsledkom jeho vlastných rozhodnutí. Mnoho rodičov sa nevie zmieriť s tým, že za dieťa musia robiť čoraz menej rozhodnutí. To, že sa dieťa chce rozhodovať samo za seba, neznamená, že do úvahy neberie názory rodičov alebo že sa s nimi nechce poradiť. Ale chce mať pocit, že má možnosť robiť vlastné rozhodnutia.

Pre rodičov to musí byť asi ťažké, keď vidia, ako sa ich 16-ročné dieťa chce osamostatniť a „opúšťa hniezdo“, no oni v ňom stále vidia svoje malé bábätko.

Nie je vôbec ľahké zvyknúť si na to, že dieťa ich už tak veľmi nepotrebuje. Čím viac investovali do výchovy dieťaťa v jeho ranejších štádiách, tým intenzívnejšie cítia v dospievaní, že by ho chceli formovať spôsobom, ktorý považujú za vhodný. Je veľmi náročné odhadnúť, do akej miery majú zasahovať do fungovania dieťaťa.

Rozprávame sa o intenzívnom rodičovstve, ale asi treba povedať, že v poriadku nie je ani opak, keď sa rodič o dieťa nezaujíma.

Určite to nie je v poriadku, dieťa potrebuje pozornosť a záujem rodiča. Aj v našom výskume sme preukázali, že primeraná miera rodičovskej kontroly súvisí s vyššou sebaúctou a životnou spokojnosťou dospievajúcich.

To, čo v súčasnosti pozorujeme, je roztváranie nožníc. Je veľmi veľa rodičov, ktorí deťom nevenujú takú pozornosť, ako by mali: či už z objektívnych alebo zo subjektívnych dôvodov. Druhá skupina rodičov je, naopak, príliš intenzívna. Uvažuje sa o tom, že možným dôvodom je to, že súčasná generácia rodičov bola ešte vychovávaná pomerne autoritárskym štýlom, keď to, čo povedal rodič, platilo a boli prítomné fyzické tresty. Terajší rodičia to chcú robiť inak, lepšie.

Lenže vychovávať dieťa iným spôsobom, ako sme my sami boli vychovávaní, je veľmi náročné. Preto sa stáva, že rodičia sa začnú akoby vykláňať jedným alebo druhým smerom z vhodného spôsobu výchovy. Buď zistia, že to nevládajú a nevedia to robiť inak ako ich rodičia, tak to vzdajú a deťom prestanú venovať pozornosť, alebo, naopak, začnú byť príliš intenzívni a zaangažovaní.

Ako mladí ľudia vnímajú intenzívne rodičovstvo? Čo vám hovoria, že im na ňom prekáža?

Prekáža im, že ich rodičia nenechajú robiť veci samých a do všetkého sa príliš starajú. Napríklad sa starajú do toho, čo si oblečú. Veľa mladých ľudí sa sťažuje, že ich rodičia nenechajú variť, lebo si myslia, že to nezvládnu. Jedna 14-ročná žiačka nám povedala: „Niekedy sa potrebujem sama rozhodnúť, možno sa aj pomýliť. Ale tak to má byť.“ Hovorila o potrebe vlastného rozhodnutia: možno bude zlé, ale bude jej.

Prečo intenzívne rodičovstvo znemožňuje dieťaťu, aby si vybudovalo rezilienciu, odolnosť?

Pretože takí rodičia nenechajú dieťa zlyhať. Pre vybudovanie reziliencie je dôležité, aby bol človek vystavovaný ťažkostiam a učil sa ich zvládať. Od detstva je dieťa schopné porozumieť slovu „nie“, tomu, že niektoré veci nebudú tak, ako si predstavuje. Ak mu rodičia neustále zametajú cestičku a neumožnia mu, aby sa s ťažkosťami čo i len stretlo, nemá sa ako naučiť zvládacie mechanizmy a budovať si rezilienciu pre fungovanie v reálnom svete.

Psychologička Mária Bačíková prednáša o intenzívnom rodičovstve. Zdroj – VÚDPaP/YouTube

S deťmi chodíme na ihrisko. Ak tam nastane konflikt s iným dieťaťom, napríklad o hračku, mám nechať deti, aby si to medzi sebou vyriešili?

Konflikty medzi sebou by mali riešiť deti. Rodič zasiahne vtedy, keď má niektoré z nich veľmi navrch. Ak vidím, že jedno dieťa je silné, fyzicky útočí a druhé dieťa sa nevie brániť, vtedy zakročím. Ale pokiaľ je konflikt vyrovnaný a deti sa snažia nejako dohodnúť, mali by si to riešiť ony.

To asi platí naprieč vekom.

Určite áno, najmä to platí v súrodeneckých dvojiciach.

Blížia sa Vianoce, pochopí malé dieťa, ak mu poviem, že dostane povedzme iba jednu hračku?

Mám pocit, že väčší problém s tým majú rodičia ako deti. Dieťa je schopné porozumieť slovu „nie“. Keď mu poviem „nie“ a vysvetlím mu prečo, napríklad, že nemám peniaze alebo podobnú hračku si dostal pred mesiacom, dieťa sa bude chvíľu zlosťiť, ale po čase to akceptuje. Väčší problém s tým majú rodičia, lebo nakupovaním uspokojujú svoje potreby: „To je pekná hračka“, „Mám na ňu peniaze“, „Nechce sa mi počúvať, ako dieťa kričí, tak hračku kúpim“.

Koľko stredoškôlkov na Slovensku uvádza, že má kontrolujúcich rodičov? A týka sa to skôr matiek alebo otcov?

Neexistuje jasná hranica, že ak na tri otázky odpovedia dospelávajúci áno, znamená to, že majú kontrolujúcich rodičov. Identifikuje sa to veľmi ťažko. Ale keď vezmeme stredoškôlkov, ktorí tvrdia, že rodičia ich príliš kontrolujú v rôznych oblastiach, vyšlo nám, že kontrolujúcich rodičov je 15 % matiek a 10 % otcov. Aj zahraničné výskumy ukazujú, že matky bývajú protektívnejšie a viac kontrolujúce. Je to dané tým, že sú viac zapojené do každodenného života detí.

Ako sme na tom v porovnaní s inými krajinami?

Zapojili sme sa do medzinárodného výskumu, no v ňom sme sa nepýtali dospelávajúcich ľudí, ale rodičov. Tam, kde sme sa pýtali na ich nadmerné ochránárstvo a nadmerné zapojenie sa do školskej práce detí, Slováci vychádzali najviac ochránársky a najviac zapojení v porovnaní s ostatnými krajinami. Pomerne blízko bolo Taliansko, ale vo všeobecnosti západné krajiny mali nižšiu mieru nadmerného ochránárstva.

Čím si to vysvetľujete?

Spomínaný výskum sleduje, ako spoločenské a ekonomické aspekty súvisia s tým, či je výchova rodičov intenzívna alebo nie. Predbežné analýzy ukazujú, že čím vyššie je vzdelanie rodičov a čím vyšší je socio-ekonomický status v zmysle príjmu, tým menší je výskyt nadmerného ochraňovania.

Čím väčšie ekonomické ohrozenie rodičia cítia, tým majú väčšiu tendenciu ochraňovať svoje deti. Predpokladáme, že to robia preto, lebo by boli radi, aby sa v živote uplatnili. Myslíme si, že ide o jeden z dôvodov, keďže v rámci EÚ patrí Slovensko medzi krajiny s horšou ekonomickou situáciou.

Česká psychologička Petra Tenglerová pre Denník N povedala, že mediálny obraz rodičovstva je „namejkapovaná spokojná pani v značkovom oblečení so značkovým bábätkom, ktorá má zmysluplné dni a s kočíkom sa prechádza v nádhernom parku pri západe slnka.“ Nevytvára sa na rodičov nepríjemný tlak, takže vo výchove reagujú nepríjemne?

Určite áno. Predstava, že ostatní to robia lepšie a len ja som neschopný rodič, úzko súvisí s intenzívnym rodičovstvom. Obrovskú rolu v tom hrajú sociálne siete.

V rámci medzinárodného výskumu sme takisto zistili, že ak si rodič myslí, že naňho spoločnosť tlačí, aby bol dokonalým rodičom, veľmi úzko to súvisí s nadmerným ochranárstvom aj nadmerným zapojením sa do školskej práce. Ale nijako to nesúvisí s reagovaním na potreby dieťaťa; s vrelosťou k nemu. To znamená, že rodič, ktorý má pocit, že by mal byť perfektný, to skôr pretavuje do intenzívneho rodičovstva ako do vzťahu s dieťaťom. Vzťah s ním nie je taký viditeľný ako úspechy dieťaťa v škole alebo to, že chodí na veľa krúžkov.

Keď majú rodičia pocit, že sa na nich vyvíja tlak, aby boli perfektní, tlačia na výkon, na krúžky, ochraňujú dieťa a zametajú mu cestičku, aby sa mu darilo. Robia to namiesto toho, aby si s ním budovali vzťah.

Rodičov dospievajúcich detí sme sa pýtali, ako vnímajú existenciu intenzívneho rodičovstva. Viacerí reagovali tak, že ho poznajú, a povedali, že možno sa tak sami správajú, no nevedia si pomôcť. Majú pocit, že to tak musia robiť, lebo ak by to nepreháňali, cítili by sa neisto.

Odkiaľ sa berie ten tlak?

Zo spoločnosti. Nemusia to byť len sociálne siete. Je to o tom, že vidíme, ako to robia ostatní rodičia. Dieťa je úplne základnou zložkou identity rodiča: „Mne sa darí tak, ako sa darí môjmu dieťaťu.“ Pre niektorých rodičov to znamená, že dieťa je spokojné so životom a robí to, čo ho baví, pre iných to znamená, že má dobre zaplatenú prácu a má vyštudované dve vysoké školy.

Nefunguje tam aj sociálne porovnávanie, že keď rodič vidí iné deti v značkovom oblečení a s mnohými hračkami, tak si povie, že tým svojim kúpi ešte drahšie topánky a ešte drahšie lego?

Určite sú také vplyvy. Ale závisí to od toho, čo v živote považujeme za dôležité. Ak má pre nás význam uspieť v takomto rebríčku, rodičia sa budú porovnávať. Ak to pre nich nie je dôležité, porovnávať sa nebudú.

Zaujímavým príkladom sú mobilné telefóny na prvom stupni. Keď sa opýtate rodičov, väčšina z nich vám povie, že mobil pre dieťa na prvom stupni je priskoro. Maximálne ho povolia na telefonovanie, ale inak vidia množstvo negatív, ktoré mobil so sebou prináša. Napriek tomu väčšina z tých detí mobil má. Keď sa rodičov opýtate, prečo ho dali svojmu dieťaťu, odpovedia: „Aby nebolo v triede posledné.“ Nechcú, aby takýmto spôsobom trpelo. Dieťa sa môže cítiť zle a vyčlenené, ak všetci spolužiaci trávia celé prestávky pri mobile a ono ho nemá. Tlaku spoločnosti sa možno vyhnúť tým, že sa všetci rodičia v triede dohodnú, že ich deti nebudú mať mobily. V opačnom prípade hrozí, že deti ich budú mať, hoci s tým rodičia nesúhlasia.

Učiteľka matematiky nám povedala, že rastie počet rodičov, ktorí sú presvedčení, že učiteľia si na ich deti „zasadli“ a pre deti žiadajú neodôvodnené výhody. Ako intenzívne rodičovstvo vplýva na vzťah medzi rodičmi a učiteľmi?

Momentálne sme začali pracovať na projekte, ktorý sa venuje práve tejto téme. Zatiaľ len začíname zbierať dáta. Veľa učiteľov sa nám – prinajmenšom v konverzáciách, ktoré sme s nimi mali – sťažovalo na EduPage. Zavedením tejto online komunikácie, ktorá nebola dostupná pred covidom, sú k dispozícii 24 hodín denne. Veľmi často sa stáva, že rodičia kontaktujú učiteľov vo večerných hodinách mimo pracovného času. Svojim deťom zametajú cestičku a snažia sa im vyjednať lepšie známky. Teraz sa snažíme zistiť, ako na to učiteľia reagujú a ako s tým pre ich duševné zdravie môžu pracovať. Ale zatiaľ sme len na začiatku.

Niektorí rodičia svojim deťom zametajú cestičku a snažia sa im vyjednať lepšie známky, vraví Mária Bačíková. Foto N – Tomáš Benedikovič

Ako možno rodičom pomôcť, aby neboli ako „helikoptéry“ a rozvoj svojich detí nebrzdili, ale podporovali ho?

Veľmi nerada by som vytvorila dojem: „Podme kritizovať rodičov“. Pre svoje deti sa snažia robiť to najlepšie a nebolo by fér zhodiť ich, že sú strašní a deťom škodia. Skôr by som povedala, že rodičia reagujú na spoločenskú situáciu – na to, čo vidia a počujú. Nedávala by som im za vinu, že robia niečo zle. Snažia sa, ako vedia. Asi by som im dala radu, aby sa zamysleli, či uspokojujú potreby dieťaťa alebo svoje. Či veci robia preto, lebo po nich túži dieťa, alebo ich robia pre seba, lebo sa boja, že dieťa zlyhá, nebude mať dobrú budúcnosť alebo že rodičia nebudú medzi ostatnými rodičmi vyzeráť dobre. Bolo by fajn, aby si uvedomili, že „teraz to už preháňam a veci robím z vlastnej úzkosti“.

Čo by ste povedali na argument niektorých športovcov a športovkyň, že svoje úspechy dosiahli aj vďaka tomu, že mali rodiča, ktorý ich nútil robiť veci, do ktorých sa im nechcelo – ako skoré tréningy a podobne?

Jedna vec je, keď rodič vidí, že dieťa má zo športu radosť, je v ňom dobré a dáva mu veľa, a potlačí ho vo chvíľach, keď sa mu akurát nechce. Lebo komu by sa chcelo ísť na tréning o piatej ráno? Niečo iné je, keď rodič núti dieťa do športu preto, lebo chce mať z neho hokejistu, samozrejme, najlepšieho na svete, hoci dieťa po tom netúži. Treba odlišovať, či veci robíme pre seba, alebo pre dieťa, ktoré len v istých chvíľach postrčíme.

Čo robiť v situácii, ak sa dieťa oddá niečomu až príliš, napríklad videohrám, ktoré hrá od rána do večera? Možno mu povedať toto: „Vidím, že si tak nachádzaš kamarátov, učíš sa po anglicky, ale na druhej strane ťa to okráda o čas, aby si šiel von a robil iné veci“?

Vystihli ste to. Ide o to, aby rodič ukázal, že rozumie tomu, že sa dieťa chce hrať a chápe, čo mu jeho koníček, napríklad hra, prináša. Ale pomenovať treba aj negatíva, ktoré to so sebou prináša. Rodičovi záleží na tom, aby jeho dieťa fungovalo vyvážené, preto je v poriadku, ak mu obmedzí čas, ktorý strávi hraním hier.

Ako rozvíjať u detí zručnosti, aby z nich vyrástli samostatní a sebavedomí ľudia, ktorí sa nemusia schovávať za rozhodnutia rodičov, čo za nich „všetko vybaví“?

Rodičia by možno chceli počuť „robte to a to“, ale takto to nefunguje. V princípe je to o tom, aby rodič vnímal svoje dieťa, komunikoval s ním a rešpektoval ho. Rešpekt však neznamená dovoliť dieťaťu čokoľvek.

Dieťa musí pochopiť, že sú situácie, keď musí poslúchnuť rozhodnutie rodiča. Dieťa treba počúvať, ale zároveň mu stanovovať hranice. Tie sa upravujú podľa potrieb.

Možno dieťa potrestať, ak poruší dohodu, napríklad príde po večierke?

Trest nie je najvhodnejšia forma výchovy, lebo zvyčajne nemá požadovaný dlhodobý efekt. Skôr sa odporúčajú logické dôsledky typu: „Prišiel si neskoro domov, takže sa dobre nevypíš, hoci ráno skoro vstávaš, takže v škole budeš unavený.“

Ak sa použije trest, musí byť riadne odkomunikovaný: „Ak budeš meškať, nedáš nám vedieť a bude sa to opakovať, nabudúce ťa von nepustíme, lebo ti v tomto nemôžeme dôverovať, keďže si nesplnil to, na čom sme sa dohodli.“

Mária Bačíková (45)

Je psychologička. Je vedúcou Katedry pedagogickej psychológie a psychológie zdravia Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Skúma najmä obdobie dospievania, zdravie a rizikové správanie dospievajúcich a rodinné procesy. Pedagogicky sa venuje hlavne vývinovej psychológii a metodológii výskumu so zameraním na študentov učiteľstva. Je zodpovednou riešiteľkou vedeckých grantov (APVV, VEGA) a riešiteľkou viacerých medzinárodných projektov. Je národnou reprezentantkou spoločnosti European Association of Research on Adolescence. V rámci projektu APVV s kolegami skúma problematiku intenzívneho rodičovstva v kontexte well-beingu učiteľov.

Psychologička Mária Bačíková. Foto – archív Márie Bačíkovej

Autor: Otakar Horák

Konferencia Osobnosť a región na Slovensku v obdobiach neslobody [↗](#)

📅 18. 11. 2024, 13:30, Zdroj: vhu.sk [↗](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 770 GRP: 0,02 OTS: 0,00 AVE: 120 EUR

Konferencia Osobnosť a región na Slovensku v obdobiach neslobody

Aktualizované:

—

Konferenciu Osobnosť a región na Slovensku v obdobiach neslobody

V dňoch 13. – 14. novembra 2024 pripravili mesto Považská Bystrica v spolupráci s Katedrou histórie Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Katedrou politológie Trenčianskej Univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne a Ústavom pamäti národa v priestoroch Mestského úradu Považská Bystrica konferenciu s názvom Osobnosť a región na Slovensku v obdobiach neslobody (1939 – 1989). Podujatie otvorili svojimi príhovormi za organizátorov Karol Janas, Martin Pekár a Jerguš Sivoš.

Úvodnú metodologickú prednášku odprezentoval Martin Pekár z Katedry histórie Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** pod názvom Osobnosť a región nielen v obdobiach neslobody (metodologické úvahy), po ňom nasledoval referát Martina Juríčka z Katedry histórie FF UKF v Nitre s názvom ThDr. Jozef Kološ a vplyv jeho osobnosti vo farnosti Lednické Rovne so zreteľom na dianie v medzivojnovom období. Prvý blok podujatia ukončil Peter Borza z Katedry histórie FF **UPJŠ** v Košiciach s príspevkom Kanonik Teodor Rojkovič, zabudnutý rusínsky politik. Druhý panel otvoril Róbert Arpáš z Katedry histórie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, ktorý priblížil úlohu Henricha Barteka pri snahách o modernizáciu slovenského jazyka v 30. a 40. rokoch 20. storočia. Karol Janas z Katedry politológie Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne priblížil zmeny na čele obce Považská Bystrica v rokoch 1938 – 1945 a napokon Martin Hetényi z Ústavu pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda FF UKF v Nitre sa zamerával na špecifiká mesta Nitra v kontexte formovania miestnych osobností v rokoch 1938 – 1945. Deň uzatvárala panelová diskusia Martina Pekára, Richarda Pavloviča zo Štátneho archívu v Košiciach, Michala Šmigeľa z Katedry histórie Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela a Jerguša Sivoša z Ústavu pamäti národa na tému biografický výskum osobností 20. storočia na Slovensku – príležitosti a problémy.

Druhý deň podujatia otvoril referát Viktórie Hladkej z Katedry histórie FF UKF v Nitre s názvom Delikventi z Košíc do llavy: evakuácia Komenského ústavu v dôsledku Viedenskej arbitráže. Po nej vystúpil Ondrej Podolec z Ústavu pamäti národa a Katedry právnych dejín a právnej komparatistiky Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ktorý priblížil zločin a trest na „zludovom“ okresnom súde, referát mal podnadpis „sudcovia, prokurátori a ich obeť“. Blok uzavrel Pavol Makyna z Ústavu pamäti národa, ktorý sa vo svojom výklade sústredil na súdne konanie pred Okresným ľudovým súdom v Púchove, ktorému v roku 1945 čelil Jozef Trnka, tamojší bývalý okresný náčelník. Posledný blok konferencie zahájil Matej Medvecký z Vojenského historického ústavu, ktorý priblížil miesto Dr. Jozefa Tisa a iných predstaviteľov ľudáckeho režimu v kontrakultúrnom prostredí po roku 1945. Nasledoval Martin Gabčo z Ústavu pamäti národa, ktorý prítomným predstavil iniciátorov protikomunistickej rezistencie na lokálnej úrovni v rokoch 1948 – 1953 a celé podujatie uzavrel príspevok Adama Bieleša z Ústavu pamäti národa s referátom Politické aktivity Štefana Mládka s prihliadnutím na udalosti 40. a 50. rokov 20. storočia.

Text: Matej Medvecký, VHÚ - OVHV

Foto: organizátor akcie

Aktualizované:

Vojenský historický kalendár

19.11.2024

19.11.1848 - Menší oddiel cisárskych vojsk sa pokúsil preniknúť z rakúskeho územia na pôdu Uhorska, ale národná garda ho zahnila za rieku. Cisárski vojaci mali 24 mŕtvych.

19.11.1942 - Vojská Červenej armády prešli do protiútok pri Stalingrade. Začiatok útočného obdobia bitky pri Stalingrade (9.11.1942 – 2.2.1943).

19.11.1944 - Nemecké bezpečnostné jednotky vypálili východoslovenskú obec Tokajik a postrielali 32 obyvateľov.

19.11.1958 - Národné zhromaždenie v ČSR zvolilo za nového prezidenta A. Novotného.

19.11.1992 - Po trojmesačnom obliehaní sa silám Juhoslovanskej armády podarilo dobyť chorvátske mesto Vukovar. Bitka o Vukovar, ktorá začala koncom augusta, je metaforicky označovaná za chorvátsky Stalingrad.

Rýchly prístup

Kam za kultúrou – program od 19. do 25. novembra [📄](#)

📅 18. 11. 2024, 14:13, Zdroj: [eastmag.sk](#) [📄](#), Autor: Andrea Bercik, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 483 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 94 EUR

Kam za kultúrou – program od 19. do 25. novembra

Pridajte komentár

6 min. čítania

Tentoraz je výber kultúrnych podujatí naozaj skvelý. Osloví vás viac ľadová šou spojená s baletom Luskáčik, Cassovia Fashion Show, koncert Lucie Bílé, Backwards či Rap & Pop Symphony? Fajnšmekri si prídu na svoje na koncertoch Backwards a Krhut-Kozub. Čo si vyberiete?

UTOROK 19. november

Ako prebiehalo objavovanie exotických druhov rastlín v nedávnej minulosti a ich začlenenie do nášho bežného života? Východoslovenská galéria vás pozýva na prednášku Roberta Gregoreka, zástupcu riaditeľa pre prevádzku Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach, ktorý sa podelí o fascinujúce informácie o kaktusoch a exotických rastlinách. Dozviete sa, kedy a akým spôsobom sa prvé exotické rastliny a kaktusy dostali na naše územie a získate praktické tipy, ako sa o ne starať. Prednáška Roberta Gregoreka je súčasťou sprievodného programu k výstave Nové realizmy: Moderné realistické prístupy na československej výtvarnej scéne 1918–1945 a koná sa dnes od 17:00 hod. vo VSG na Hlavnej 27.

STREDA 20. november

Odskuj.TO No.10 Meetup pre vás na dnes od 17:00 hod. pripravilo Inovačné centrum Košického kraja v priestoroch na Strojárskej 3. Organizátori pozvali Alexandru Hollú a Danielu Chomu, zakladateľky hry čLOVEčina, ktorá má za cieľ dostať vzťahy z digitálneho sveta opäť do toho reálneho a prednedávnom získali významnú investíciu. Za 4,5 roka si hry obľúbilo už viac ako 60 000 zákazníkov, čím sa čLOVEčina stala najpredávanejšou komunikačnou hrou na Slovensku.

Od 18:00 hod sa môžete v kníhkupectve Artforum zúčastniť prezentácie monografie Ľudovít Oelschläger / Dielo na Ukrajine. Knihu predstavia dve z trojice autorov publikácie Adriana Priatková a Lina Degtyaryová. Kniha mapuje dielo popredného košického architekta Ľudovíta Oelschlägera na Ukrajine a zároveň pohľad na jeho životné osudy v Maďarsku a Československu.

Agentúra SHOW SLOVAKIA prináša na Slovensko nové predstavenie na ľade pre celú rodinu, aké sa v Európe doposiaľ nekonalo. Dnes od 18:00 hod. sa v Steel Aréne začne Luskáčik – ľadová šou spojená s baletom. Jedinečná scénografia predstavenia umožní divákovi sledovať nielen vystúpenie krasokorčuliarov na ľade, ale aj baletných tanečníkov na javisku. Na ľade bude pripravené špeciálne javisko, kde sa predvedú baletní umelci z divadla Wiener Stadt Ballett. V ich blízkosti na ľadovej ploche uvidíte skvelé korčuliarske výkony európskych špičkových krasokorčuliarov, účastníkov svetových krasokorčuliarskych show, ako aj akrobatické a tanečné čísla v podaní profesionálnych cirkusových umelcov a tanečníkov na ľade. To všetko sa spojí do jedného úžasného celku.

Zdroj: archív organizátora

ŠTVRTOK 21. november

Po úspešnom 1. ročníku Cassovia Fashion Show prichádza do Košíc 2. ročník jedinečného multikultúrneho podujatia Cassovia Fashion Show Autumn/Winter 2024. Aj tento ročník je bohatý nielen na skvelú módnú prehliadku. O umelecký zážitok večera sa postarajú operný sólista Jaroslav Dvorský, gitarový virtuóz Dávid Bílek, spevák Andy Samuel Hudák ako aj speváčka Marcela Jurčenková. Nebude chýbať ani unikátne vystúpenie vokálnej skupiny pod vedením Dominiky Kleisovej. Show štartuje dnes o 19:00 hod. v Spoločenskom pavilóne.

Český herec, komik, spevák, či režisér Štěpán Kozub, a hudobník, skladateľ, textár a v neposlednom rade taktiež zabávač Jiří Krhut sa konečne po 1. krát predstavia aj publiku v Košiciach, a to už dnes od 19:00 hod. v Historickej radnici. Vďaka spojeniu krehkých, otvorených piesní s kúzlom melanchólie a originálneho neodmysliteľného humoru, ktorý je spoločným menovateľom oboch interpretov, bude koncert jedinečným zážitkom.

PIATOK 22. november

LUCIE BÍLÁ sa vydáva na svoje každoročné vianočné turné Bílé Vánoce Lucie Bílé a dnes o 19:00 hod. vystúpi v Angels Aréne v Košiciach. Spoločne s klaviristom a hudobným producentom Petrom Maláskom pre túto príležitosť vybrali zostavu nových songov, ktoré patria medzi celosvetovo najúspešnejšie melódie dokonale ladiace s tými najkrajšími dňami v roku.

SOBOTA 23. november

Všetci priatelia hudby a vinylových LP platní sú dnes od 13:00 do 17:00 hod. pozvaní na tradičnú košickú burzu LP platní a CD do Kulturparku. Vstup je voľný.

NEDEĽA 24. november

Dnes od 9:00 do 14:00 sa v Spoločenskom pavilóne uskutoční podujatie AkvaTera Košice. Opäť sa stretnú vystavovatelia, chovatelia a obchodníci zo Slovenska, Česka, Maďarska, Poľska a Rakúska, aby prezentovali širokej verejnosti svoj koníček – chov exotických zvierat. Uvidíte viac než 60 vystavovateľov so stovkami zvierat, ktoré nenájdete ani v ZOO. AkvaTera je tu aj pre tých, ktorí chcú zvieratkám pomôcť. V spolupráci s Košickým útulkom už tradične organizujeme zbierku pre zvieratká v útulku. Víťanú sú všetci, ktorí prinesú pre psíkov rôznu materiálnu (ryža, cestoviny, obojky, vodítka, prípravky pre psov proti kliešťom, dezinf. prostriedky, plachty, deky a pod.) alebo finančnú pomoc.

Stretnite svojho obľúbeného Superhrdinu. Zábavná akrobatická show skupiny Lets Move! V kostýmoch vašich obľúbených hrdinov plná akrobacie, parkouru a interakcie s deťmi je pripravená na dnes od 16:00 hod. v Historickej radnici. Uvidíte natrénované saltá, premety, silové prvky a tanečno-akrobatické choreografie.

Dnešok však môžete stráviť od 19:00 hod. aj v Dome umenia na podujatí Rap & Pop Symphony. Objavte jedinečné spojenie rapu a popu v podaní virtuózneho Alliance Orchestra. V programe koncertu si vypočujete špeciálne vytvorené symfonické aranžmány slávnych hitov z repertoáru: Eminem, Coolio, Black Eyed Peas, Rihanna, Coldplay, Imagine Dragons, Beyonce, Adele, Dr.Dre, Lady Gaga, Billie Eilish, Christina Aguilera, Sting, Roxette a mnohých ďalších. Okrem spomínaných interpretov zaznejú aj orchestrálne verzie legendárnych skladieb "Zombie", "It's Raining Men", "Beggins", "I Will Always Love You" a samozrejme "Don't speak". Pripravte sa na koncert plný nostalgie a príjemných emócií.

Zdroj: archív organizátora

PONDELOK 25. november

Kapela THE BACKWARDS prichádza s aktuálnym programom THE BEATLES '66 TOUR, ktorý mapuje posledné obdobie koncertovania The Beatles. Môžete sa tešiť na pôsobivý výlet do hudobnej histórie, na nové skladby v repertoári The Backwards aj na novú kostýmovú a svetelnú výpravu. Tešiť sa môžete už dnes od 19:00 hod. v Historickej radnici.

Andrea Bercik

Autor: Andrea Bercik